Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (tretia komora)

zo 4. júna 2020*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Právomoc, uznávanie a výkon rozhodnutí vo veciach vyživovacej povinnosti – Nariadenie (ES) č. 4/2009 – Článok 41 ods. 1 – Justičná spolupráca v občianskych veciach – Nariadenie (EÚ) č. 1215/2012 – Článok 24 ods. 5 – Právny titul konštatujúci pohľadávku na výživnom vyhlásený za vykonateľný – Návrh na zastavenie núteného výkonu – Právomoc súdu členského štátu výkonu“

Vo veci C-41/19,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Amtsgericht Köln (Okresný súd Kolín nad Rýnom, Nemecko) zo 14. januára 2019 a doručený Súdnemu dvoru 23. januára 2019, ktorý súvisí s konaním:

FX

proti

GZ, zo zákona zastúpená svojou matkou,

SÚDNY DVOR (tretia komora),

v zložení: predsedníčka siedmej komory A. Prechal, sudcovia L. S. Rossi (spravodajkyňa), J. Malenovský, F. Biltgen a N. Wahl,

generálny advokát: M. Bobek,

tajomník: M. Krausenböck, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 27. novembra 2019,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– FX, v zastúpení: H. W. Junker, Rechtsanwalt,

– GZ, zo zákona zastúpená svojou matkou, B.,

– nemecká vláda, v zastúpení: J. Möller, M. Hellmann a U. Bartl, splnomocnení zástupcovia,

– poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, R. Stańczyk a S. Żyrek, splnomocnení zástupcovia,

– portugalská vláda, v zastúpení: L. Inez Fernandes, P. Barros da Costa, L. Medeiros a S. Duarte Afonso, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: nemčina.

– Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin a M. Heller, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 27. februára 2020,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu jednak nariadenia Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1) a jednak článku 24 ods. 5 nariadenia (EÚ) č. 1215/2012 Európskeho parlamentu a Rady z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. EÚ L 351, 2012, s. 1).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi FX, bydliskom v Nemecku, a jeho maloletou dcérou, GZ, zo zákona zastúpená svojou matkou, bydliskom v Poľsku, vo veci právomoci vnútroštátneho súdu rozhodnúť o návrhu, ktorým FX podal námietku proti výkonu pohľadávky na výživnom, ktorú je povinný zaplatiť.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 4/2009

3 Odôvodnenia 9 až 11, 30 a 44 nariadenia č. 4/2009 znejú takto:

„(9) Oprávnenému na výživné by sa malo umožniť jednoduchým spôsobom dosiahnuť v členskom štáte vydanie rozhodnutia, ktoré bude automaticky, bez akejkoľvek ďalšej formality vykonateľné v inom členskom štáte.

(10) Na dosiahnutie tohto cieľa je žiaduce vytvoriť nástroj Spoločenstva vo veciach vyživovacej povinnosti, ktorý by obsahoval súbor ustanovení o právomoci, o kolíznych normách, o uznávaní a vykonateľnosti, výkone, právnej pomoci a o spolupráci medzi ústrednými orgánmi.

(11) Rozsah pôsobnosti tohto nariadenia by mal pokrývať každú vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva, a to s cieľom zaručiť rovnosť zaobchádzania so všetkými oprávnenými na výživné. Na účely tohto nariadenia by sa mal pojem ‚vyživovacia povinnosť' vykladať autonómnym spôsobom.

…

(30) S cieľom urýchliť výkon rozhodnutia vydaného v členskom štáte, ktorý je viazaný Haagskym protokolom [z 23. novembra 2007 o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť, schváleným Európskym spoločenstvom rozhodnutím Rady 2009/941/ES z 30. novembra 2009 (Ú. v. EÚ L 331, 2009, s. 17)], v inom členskom štáte je potrebné obmedziť dôvody zamietnutia alebo prerušenia výkonu, ktorých sa môže dovolať povinný z dôvodu cezhraničnej povahy pohľadávky na výživné [pohľadávky na výživnom – *neoficiálny preklad*]. Týmto obmedzením by nemali byť dotknuté dôvody zamietnutia alebo prerušenia výkonu upravené vo vnútroštátnom právnom poriadku, ktoré nie sú nezlučiteľné s dôvodmi uvedenými v tomto nariadení, ako napríklad splnenie dlhu povinným v čase výkonu alebo nepostihnuteľná povaha častí majetku.

…

(44) Týmto nariadením by sa malo zmeniť a doplniť nariadenie [Rady] (ES) č. 44/2001 [z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 12, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 42)] nahradením ustanovení uvedeného nariadenia týkajúcich sa vyživovacej povinnosti. S výhradou prechodných ustanovení tohto nariadenia by členské štáty mali vo veciach vyživovacej povinnosti uplatňovať ustanovenia tohto nariadenia o právomoci, uznávaní, vykonateľnosti a výkone rozhodnutí a o právnej pomoci namiesto ustanovení nariadenia č. 44/2001 odo dňa začiatku uplatňovania tohto nariadenia.“

4 Článok 1 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 stanovuje:

„Toto nariadenie sa vzťahuje na vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva.“

5 Článok 2 tohto nariadenia stanovuje:

„1. Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto definície:

1. ‚rozhodnutie‘ je rozhodnutie vo veci vyživovacej povinnosti vydané súdom členského štátu bez ohľadu na jeho označenie, vrátane uznesenia, nariadenia, rozsudku alebo exekučného príkazu…

…

4. ‚členský štát pôvodu‘ je členský štát, v ktorom bolo vydané, podľa okolností veci, rozhodnutie, schválený alebo uzavretý súdny zmier a vyhotovená verejná listina;

5. ‚členský štát výkonu‘ je členský štát, v ktorom sa žiada o výkon rozhodnutia…

…“

6 Článok 3 uvedeného nariadenia stanovuje:

„V členských štátoch je právomoc vo veciach vyživovacej povinnosti daná:

a) súdu podľa miesta obvyklého pobytu odporcu, alebo

b) súdu podľa miesta obvyklého pobytu oprávneného,…

…“

7 Článok 8 toho istého nariadenia, nazvaný „Obmedzenie možnosti konania“, v odseku 1 stanovuje:

„Ak sa rozhodnutie vydalo v členskom štáte alebo… zmluvnom štáte [dohovoru o medzinárodnom vymáhaní výživného na deti a iných členov rodiny uzavretého 23. novembra 2007 v Haagu a schváleného v mene Európskej únie rozhodnutím Rady z 9. júna 2011 (Ú. v. EÚ L 192, 2011, s. 39)], v ktorom má oprávnený obvyklý pobyt, povinný nemôže začať konanie s účelom zmeniť toto rozhodnutie alebo získať nové rozhodnutie v žiadnom inom členskom štáte, pokiaľ má oprávnený naďalej obvyklý pobyt v štáte, v ktorom sa rozhodnutie vydalo.“

8 Kapitola IV nariadenia č. 4/2009, nazvaná „Uznávanie, vykonateľnosť a výkon rozhodnutí“, sa delí na tri oddiely a uplatňuje sa najmä na výkon rozhodnutí vo veciach vyživovacej povinnosti. V súlade s článkom 16 nariadenia č. 4/2009 sa oddiel 1, ktorý obsahuje články 17 až 22 tohto nariadenia,

vzťahuje na rozhodnutia vydané v členskom štáte, ktorý je viazaný protokolom o rozhodnom práve pre vyživovaciu povinnosť; oddiel 2, ktorý obsahuje články 23 až 38 uvedeného nariadenia, sa vzťahuje na rozhodnutia vydané v členskom štáte, ktorý nie je viazaný týmto protokolom, zatiaľ čo oddiel 3, v ktorom sa nachádzajú články 39 až 43 toho istého nariadenia, obsahuje ustanovenia, ktoré sa vzťahujú na všetky rozhodnutia.

9 Článok 41 nariadenia č. 4/2009, nazvaný „Vykonávacie konanie a podmienky výkonu“, ktorý sa nachádza v oddiele 3 kapitoly IV tohto nariadenia, stanovuje:

„1. Pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, výkon rozhodnutí vydaných v inom členskom štáte sa spravuje právnym poriadkom členského štátu výkonu. Rozhodnutie vydané v inom členskom štáte, ktoré je vykonateľné v členskom štáte výkonu, sa v ňom vykonáva za rovnakých podmienok ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu.

…“

10 Článok 42 tohto nariadenia stanovuje:

„Rozhodnutie vydané v niektorom z členských štátov sa za žiadnych okolností nesmie skúmať vo veci samej v členskom štáte, v ktorom sa žiada o uznanie, vyhlásenie vykonateľnosti alebo výkon.“

11 Článok 64 ods. 2 nariadenia č. 4/2009 stanovuje:

„Právo verejného orgánu konať namiesto fyzickej osoby, ktorá má nárok na výživné, alebo uplatniť si nárok na náhradu za dávky poskytnuté oprávnenému namiesto výživného sa spravuje právnym poriadkom, ktorému podlieha tento orgán.“

Nariadenie č. 1215/2012

12 Odôvodnenie 10 nariadenia 1215/2012 stanovuje:

„Rozsah pôsobnosti tohto nariadenia by sa mal vzťahovať na všetky hlavné občianske a obchodné veci okrem určitých presne vymedzených vecí, najmä vyživovacej povinnosti, ktorá by mala byť vyňatá z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia v nadväznosti na prijatie [nariadenia č. 4/2009].“

13 Článok 1 nariadenia č. 1215/2012 stanovuje:

„1. Toto nariadenie sa uplatňuje v občianskych a obchodných veciach bez ohľadu na povahu súdu alebo tribunálu. …

2. Toto nariadenie sa neuplatňuje na:

…

e) vyživovaciu povinnosť vyplývajúcu z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva;

…“

14 Článok 24 nariadenia č. 1215/2012, ktorý sa nachádza v jeho oddiele 6 kapitoly II, nazvanom „Výlučná právomoc“, stanovuje:

„Výlučnú právomoc majú tieto súdy členského štátu bez ohľadu na bydlisko účastníkov:

…

5. v konaniach týkajúcich sa výkonu rozsudku súd[y] členského štátu, v ktorom sa rozsudok vykonal alebo sa má vykonať.“

Nemecké právo

ZPO

15 Článok 767 Zivilprozessordnung (Občiansky súdny poriadok) v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (BGBl. 2007 I, s. 1781; ďalej len „ZPO“) s názvom „Návrh na zastavenie núteného výkonu“ uvádza:

„1. Povinnému prináleží vzniesť námietky, ktoré sa týkajú samotnej pohľadávky stanovenej v súdnom rozhodnutí, podaním zodpovedajúceho návrhu na súd prvého stupňa, ktorý sa vecou zaoberá.

2. Takéto námietky môžu byť prípustné iba vtedy, ak dôvody, na ktorých sú založené, vznikli až po skončení pojednávania, ktoré bolo poslednou možnosťou, podľa ustanovení tohto zákonníka na podanie námietok, a preto ich už nemožno vzniesť na základe opravného prostriedku.

3. V návrhu, ktorý chce povinný podať, musí vzniesť všetky námietky, ktoré mohol vzniesť v čase jeho podania.“

FamFG

16 § 120 Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (zákon o konaní v rodinných a nesporových veciach, ďalej len „FamFG“), nazvaný „Výkon“, stanovuje:

„1. Výkon v prípadoch týkajúcich sa manželských a rodinných sporov sa uskutoční v súlade s ustanoveniami [ZPO] v oblasti núteného výkonu.“

…“

AUG

17 § 40 Auslandsunterhaltsgesetz (zákon o vymáhaní výživného v styku s cudzími štátmi z 23. mája 2011 (BGBl. 2011 I, s. 898, ďalej len „AUG“), stanovuje:

„1. Ak sa na základe právneho titulu má nariadiť výkon rozhodnutia, súd rozhodne, že právny titul musí byť opatrený doložkou vykonateľnosti…“

18 § 66 AUG s názvom „Návrh na zastavenie núteného výkonu“ stanovuje:

„1. Ak je zahraničné rozhodnutie vyhlásené za vykonateľné bez konania o vyhlásení rozhodnutia za vykonateľné podľa nariadenia č. 4/2009 alebo ak je vyhlásené za vykonateľné podľa uvedeného nariadenia…, povinný môže uplatniť námietky, ktoré smerujú voči samotnému nároku, v konaní podľa § 120 ods. 1 [FamFG] v spojení s článkom 767 [ZPO]. Ak je právny titul súdnym rozhodnutím, platí to len vtedy, ak dôvody, o ktoré sa výnimky opierajú, nastali až po prijatí rozhodnutia.

…

3. Návrh podaný v súlade s § 120 ods. 1 [FamFG] v spojení s článkom 767 [ZPO] musí byť podaný na súde, ktorý rozhodol o návrhu na vydanie príkazu na výkon rozhodnutia. …“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

19 Sąd Okręgowy w Krakowie (Okresný súd Krakov, Poľsko) rozhodnutím z 26. mája 2009 uložil FX povinnosť prispievať na výživné jeho maloletej dcére GZ mesačne sumou približne 100 eur, a to so spätnou účinnosťou od júna 2008.

20 Na základe návrhu GZ z 20. júla 2016 Amtsgericht Köln (Okresný súd Kolín nad Rýnom, Nemecko) uznesením z 27. júla 2016 rozhodol opatriť už citované rozhodnutie Sąd Okręgowy w Krakowie (Okresný súd Krakov) doložkou vykonateľnosti.

21 Na základe tohto titulu vyhláseného za vykonateľný GZ, právne zastúpená svojou matkou, začala konanie o nútenom výkone rozhodnutia proti FX v Nemecku. FX podal 5. apríla 2018 podľa článku 767 ZPO návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia na Amtsgericht Köln (Okresný súd Kolín nad Rýnom), v ktorom uviedol námietky proti tomuto konaniu.

22 Na podporu svojho návrhu FX uviedol, že výživné, o ktoré ide vo veci samej, už bolo zaplatené buď priamo až do roku 2010, alebo od decembra 2010 prostredníctvom fondu pre výživné (Poľsko), ktorému FX v rozsahu svojich finančných možností zaplatil sumy, ktoré boli vyplatené GZ. FX tvrdil, že väčšia časť tejto pohľadávky bola v každom prípade už uhradená.

23 Vnútroštátny súd v prvom rade vyjadruje pochybnosti, pokiaľ ide o otázku, či návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia, ktorý na tento súd podal FX, patrí do jeho medzinárodnej právomoci.

24 Na jednej strane sa tento súd domnieva, že ak by sa tento návrh mal považovať za návrh vo veciach vyživovacej povinnosti v zmysle článku 1 nariadenia č. 4/2009, nemal by mať podľa tohto nariadenia žiadnu medzinárodnú právomoc, keďže iba poľské súdy by mali právomoc preskúmať námietku uplatňovanú zo strany FX na základe zaplatenia výživného, o ktoré ide vo veci samej.

25 V tejto súvislosti vnútroštátny súd poznamenáva, že časť nemeckej právnej náuky sa domnieva, že návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia podľa článku 767 ZPO správne spadá pod kvalifikáciu návrhu vo veci vyživovacej povinnosti v zmysle nariadenia č. 4/2009, pretože námietky vznesené v rámci takéhoto návrhu, najmä námietky založené na splnení alebo postúpení pohľadávky, sa v konečnom dôsledku netýkajú spôsobu, akým sa má vykonať nútený výkon rozhodnutia, preskúmaný len z hľadiska právnej úpravy výkonu rozhodnutia, ale titulu jeho výkonu ako takého. Vnútroštátny súd tiež zdôrazňuje, že tento návrh na zastavenie núteného výkonu podľa nemeckého procesného práva funkčne zodpovedá návrhu na zmenu v zmysle zníženia určeného nároku na výživné, ktorý podľa článku 8 nariadenia č. 4/2009 podlieha posúdeniam právomoci stanoveným v danom nariadení. Tento výklad obhajovaný časťou nemeckej právnej náuky, ku ktorej sa prikláňa aj vnútroštátny súd, je podľa neho jediným výkladom, ktorý je zlučiteľný s cieľom sledovaným týmto nariadením, a to zabezpečiť, aby oprávnený na výživné bol chránený a mal privilegované postavenie z hľadiska pravidiel právomoci

bez toho, aby sa musel brániť pred súdmi členského štátu výkonu rozhodnutia voči návrhu na zastavenie núteného výkonu, ktorého predmetom sú vecno-právne námietky proti už rozhodnutému nároku.

26 Na druhej strane vnútroštátny súd uvádza, že nemecký zákonodarca sa naopak zjavne usiloval o to, aby súdy členského štátu výkonu pohľadávky na výživnom mali právomoc rozhodovať o návrhu na zastavenie núteného výkonu, akým je návrh podľa článku 767 ZPO, ktorým môže povinný vzniesť námietky voči samotnej pohľadávke. Podľa vnútroštátneho súdu prevažujúca právna náuka v Nemecku vychádza tiež z toho, že takýto návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia nepatrí medzi návrhy vo veciach vyživovacej povinnosti v zmysle nariadenia č. 4/2009, a to najmä z dôvodu, že cieľ požadovanej právnej ochrany sa týka len výkonu pohľadávky, zatiaľ čo existencia titulu jej pôvodu zostáva nedotknutá.

27 V prípade, ak preváži tento druhý prístup, vnútroštátny súd sa ďalej pýta, či sa má návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia podaný FX považovať za „návrh v konaniach týkajúcich sa výkonu rozsudku“ v zmysle článku 24 ods. 5 nariadenia č. 1215/2012.

28 Podľa uvedeného súdu rozsudky zo 4. júla 1985, AS-Autoteile Service (220/84, EU:C:1985:302), a z 13. októbra 2011, Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653), samy osebe neumožňujú odpovedať na túto otázku. Tieto rozsudky boli totiž vyhlásené v kontexte právnej úpravy, ktorá predchádzala nadobudnutiu účinnosti nariadenia č. 4/2009. Navyše podľa článku 1 ods. 2 písm. e) nariadenia č. 1215/2012 sa toto nariadenie neuplatňuje na vyživovaciu povinnosť.

29 Za týchto podmienok Amtsgericht Köln (Okresný súd Kolín nad Rýnom) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Ide v prípade návrhu na zastavenie núteného výkonu podľa článku 767 [ZPO] proti zahraničnému rozhodnutiu konštatujúcemu pohľadávku na výživnom o vec vyživovacej povinnosti v zmysle [nariadenia č. 4/2009]?

2. V prípade zápornej odpovede na [prvú] otázku, ide v prípade návrhu na zastavenie núteného výkonu podľa článku 767 [ZPO] proti zahraničnému rozhodnutiu konštatujúcemu pohľadávku na výživnom o konanie, ktoré sa v zmysle článku 24 ods. 5 [nariadenia č. 1215/2012] týka výkonu rozsudku?“

O prejudiciálnych otázkach

30 Svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či do pôsobnosti nariadenia č. 4/2009 alebo nariadenia č. 1215/2012, ako aj do medzinárodnej právomoci súdov členského štátu výkonu patrí návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia podaný povinným na zaplatenie pohľadávky na výživnom, ktorý smeruje proti výkonu rozhodnutia vydaného súdom členského štátu pôvodu a konštatujúceho túto pohľadávku.

31 V tejto súvislosti treba v prvom rade uviesť, že najmä z odôvodnení 10 a 11, článku 1 ods. 1, ako aj z článku 2 nariadenia č. 4/2009 vyplýva, že toto nariadenie je nástrojom Európskej únie, ktorý zahŕňa najmä súbor ustanovení o právomoci, kolíznych normách, uznávaní a vykonateľnosti súdnych rozhodnutí, ako aj ich výkone vo veciach vyživovacej povinnosti vyplývajúcej z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva alebo švagrovstva.

32 Týmto nástrojom chcel normotvorca Únie nahradiť ustanovenia vo veciach vyživovacej povinnosti uvedené v nariadení č. 44/2001 ustanoveniami, ktoré vzhľadom na ich osobitnú naliehavosť, ktorú vykazuje nariadenie o pohľadávkach na výživnom, uľahčia konanie na súde, ktorý rozhoduje o návrhu na výkon rozhodnutia, a tým ho urýchlia (rozsudok z 9. februára 2017, S., C-283/16, EU:C:2017:104,

bod 32). Na tento účel nariadenie č. 4/2009 obsahuje kapitolu IV s názvom „Uznávanie, vykonateľnosť a výkon rozhodnutí“, ktorá upravuje najmä výkon rozhodnutí súdov členských štátov vo veciach vyživovacej povinnosti.

33 Nariadenie č. 4/2009 tak predstavuje *lex specialis*, pokiaľ ide najmä o otázky právomoci, rozhodného práva, uznávania, ako aj výkonu súdnych rozhodnutí v osobitnej oblasti vyživovacej povinnosti, čo napokon potvrdzuje nariadenie č. 1215/2012, ktoré zrušilo nariadenie č. 44/2001. Z článku 1 ods. 2 písm. e) nariadenia č. 1215/2012 v spojení s odôvodnením 10 tohto nariadenia totiž vyplýva, že z vecnej pôsobnosti tohto nariadenia sú v dôsledku prijatia nariadenia č. 4/2009 vylúčené vyživovacie povinnosti vyplývajúce z rodinných vzťahov, príbuzenstva, manželstva a švagrovstva.

34 V dôsledku toho, ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 39 a 40 svojich návrhov, spor, o aký ide vo veci samej, podaný na súd členského štátu (členský štát výkonu), ktorého predmetom je výkon rozhodnutia vyhláseného za vykonateľné v tomto členskom štáte, vydaného súdom iného členského štátu (členský štát pôvodu) vo veciach vyživovacej povinnosti vyplývajúcej z rodinného vzťahu, patrí do pôsobnosti nariadenia č. 4/2009, najmä do pôsobnosti kapitoly IV tohto nariadenia.

35 Okolnosť, že vnútroštátny súd, rovnako ako ten, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, rozhoduje o návrhu na zrušenie výkonu rozhodnutia súdu členského štátu pôvodu, ktorým sa konštatovala pohľadávka na výživnom, na tomto posúdení nič nemení. Ako totiž rozhodol Súdny dvor, návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia podľa článku 767 ZPO úzko súvisí s konaním o výkone rozhodnutia (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. júla 1985, AS-Autoteile Service, 220/84, EU:C:1985:302, bod 12). Ak sa teda takýto návrh týka návrhu na výkon rozhodnutia vo veciach vyživovacej povinnosti, patrí rovnako ako toto rozhodnutie do pôsobnosti nariadenia č. 4/2009.

36 V druhom rade, pokiaľ ide o pochybnosti, ktoré má vnútroštátny súd o svojej medzinárodnej právomoci ako súd členského štátu výkonu rozhodnutia o pohľadávke na výživnom, čo sa týka rozhodnutia o návrhu na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia, o ktorý ide vo veci samej, treba uviesť, že hoci nariadenie č. 4/2009 obsahuje vo svojej kapitole IV viacero ustanovení týkajúcich sa výkonu rozhodnutí vo veciach vyživovacej povinnosti, žiadne z týchto ustanovení sa výslovne netýka právomoci v štádiu výkonu rozhodnutia.

37 Medzi ustanoveniami oddielu 3 kapitoly IV nariadenia č. 4/2009, nazvaného „Spoločné ustanovenia“, sa nachádza článok 41 ods. 1, podľa ktorého jednak výkon rozhodnutí vydaných v inom členskom štáte, pokiaľ nie je v tomto nariadení ustanovené inak, sa spravuje právnym poriadkom členského štátu výkonu a jednak rozhodnutie vydané v inom členskom štáte, ktoré je vykonateľné v členskom štáte výkonu, sa v ňom vykonáva za rovnakých podmienok ako rozhodnutie vydané v členskom štáte výkonu.

38 Z tohto ustanovenia nariadenia č. 4/2009 implicitne a nevyhnutne vyplýva, že návrh, ktorý úzko súvisí s konaním o výkone rozhodnutia vydaného súdom členského štátu pôvodu a konštatujúceho pohľadávku na výživnom, akým je návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia, o ktorý ide vo veci samej, patrí rovnako ako samotný návrh na výkon uvedeného rozhodnutia do právomoci súdov členského štátu výkonu.

39 V tejto súvislosti, pokiaľ by príslušný súd v členskom štáte výkonu, na ktorý sa obrátil oprávnený na výživné na účely výkonu rozhodnutia vyhláseného v tomto štáte za vykonateľné, musel v každom prípade konštatovať nedostatok svojej právomoci na rozhodnutie o návrhu na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia v prospech súdu členského štátu pôvodu, a to z dôvodu, že súd štátu pôvodu je ako súd členského štátu obvyklého pobytu oprávneného v zmysle článku 3 písm. b) nariadenia č. 4/2009 vhodnejšie umiestnený na zabezpečenie jeho ochrany, bolo by to najmä v rozpore s cieľmi pripomenutými v bode 32 tohto rozsudku, ktorými sú jednoduchosť a rýchlosť sledované nariadením č. 4/2009, a to konkrétne systémom, do ktorého patrí článok 41 ods. 1 tohto nariadenia.

40 Na jednej strane totiž Súdny dvor rozhodol, že blízkosť príslušného súdu a oprávneného na výživné nepredstavuje jediný cieľ sledovaný nariadením č. 4/2009 (rozsudok z 18. decembra 2014, Sanders a Huber, C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2461, bod 40). Cieľom tohto nariadenia je tiež zabezpečiť riadny výkon spravodlivosti nielen v zmysle najlepšej možnej organizácie súdnictva, ale aj z hľadiska záujmu účastníkov konania, či už ide o navrhovateľa alebo odporcu, aby mali predovšetkým uľahčený prístup k spravodlivosti a aby bolo možné predvídať normy určujúce právomoc (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2014, Sanders a Huber, C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2461, bod 29).

41 Na druhej strane povinnosť, ktorá by bola uložená súdu členského štátu výkonu, aby v každom prípade odmietol svoju právomoc rozhodnúť o návrhu na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia, o ktoré ide vo veci samej, v prospech súdu členského štátu pôvodu, ktorý rozhodol o nároku na výživné, by mala za následok, že by sa vymáhanie medzinárodných pohľadávok výživného neuľahčilo v súlade s jedným z hlavných cieľov sledovaných nariadením č. 4/2009, ale naopak, viedla by k neprimeranému predĺženiu a sťaženiu konania a kládlo by to na účastníkov konania dodatočné nezanedbateľné časové a finančné nároky (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. decembra 2014, Sanders a Huber, C-400/13 a C-408/13, EU:C:2014:2461, bod 41).

42 Z toho vyplýva, že súd členského štátu výkonu, na ktorý bol podaný návrh na výkon rozhodnutia vydaného súdom členského štátu pôvodu a konštatujúceho pohľadávku na výživnom, má právomoc podľa nariadenia č. 4/2009, najmä článku 41 ods. 1 tohto nariadenia, rozhodnúť o návrhu na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia, ak tento návrh úzko súvisí s návrhom na výkon rozhodnutia, ktorý mu bol predložený.

43 V tejto súvislosti treba dodať, že vo veci samej je návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia založený na tvrdení žalobcu, že už z veľkej časti zaplatil predmetnú pohľadávku na výživnom buď priamo, alebo nepriamo, prostredníctvom fondu pre výživné.

44 Aj keď Súdnemu dvoru prináleží, aby vnútroštátnemu súdu poskytol užitočné prvky na výklad nariadenia č. 4/2009, ktoré súvisia s takýmto dôvodom námietky, prináleží výlučne vnútroštátnemu súdu posúdiť skutkový stav, ako aj dôkazy, ktoré účastníci konania vo veci samej predložili na podporu svojich tvrdení.

45 Ako uviedol generálny advokát v bode 78 svojich návrhov, dôvod založený na zaplatení dlhu patrí medzi dôvody, ktoré sa vo všeobecnosti zohľadňujú v štádiu výkonu rozhodnutia, ako je to navyše zdôraznené v odôvodnení 30 druhej vete nariadenia č. 4/2009, v ktorom sa uvádza, že zaplatenie dlhu povinným v čase výkonu patrí medzi dôvody zamietnutia alebo prerušenia výkonu upravené vo vnútroštátnom práve, ktoré nie sú nezlučiteľné s týmto nariadením.

46 Ak bolo rozhodnutie vydané v členskom štáte obvyklého pobytu oprávneného, takýto dôvod, ktorý povinný uvedie na podporu návrhu na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia na súde členského štátu výkonu, nemá za cieľ zmeniť toto rozhodnutie či dosiahnuť nové rozhodnutie v tomto členskom štáte v zmysle článku 8 nariadenia č. 4/2009, ani navrhnúť preskúmanie uvedeného rozhodnutia v merite veci v členskom štáte povinného v zmysle článku 42 uvedeného nariadenia.

47 Návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia, ktorý je založený na tomto dôvode, je totiž úzko spojený s konaním o výkone rozhodnutia, keďže jeho jediným predmetom je spochybnenie sumy, do akej je rozhodnutie, ktorým sa konštatuje pohľadávka na výživnom, vykonateľné na základe dôkazov predložených povinným, pokiaľ ide o údajné zaplatenie jeho dlhu, pričom ide o skutočnosti, ktorých tak prípustnosť, ako aj dôvodnosť prináleží posúdiť súdu členského štátu výkonu.

48 Navyše vo veci samej z ustanovení § 66 AUG vyplýva, že povinný na výživné môže vzniesť námietky iba na základe okolností, ktoré nastali po prijatí rozhodnutia, ktorým sa rozhodlo o pohľadávke na výživnom. Takéto ustanovenia teda vylučujú, aby okolnosti, ktoré na súde členského štátu pôvodu uviedol povinný na zaplatenie pohľadávky na výživnom, alebo ktoré tam mohli byť uplatnené, mohli byť platne predložené na podporu návrhu na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia.

49 Okrem toho, ako v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 79 až 81 svojich návrhov, posúdenie uvedené v bodoch 46 a 47 tohto rozsudku nebolo spochybnené tým, že v konaní vo veci samej vystupuje verejný orgán, akým je fond pre výživné, ktorý nahrádza povinného voči oprávnenému na výživné.

50 V takejto veci sa totiž vystupovanie daného orgánu, ktoré je navyše upravené v článku 64 ods. 2 nariadenia č. 4/2009, týka len spôsobov zaplatenia pohľadávky na výživnom, ako aj dôkazov predložených povinným na súde členského štátu výkonu rozhodnutia na podporu svojho tvrdenia, že svoj dlh už nepriamo zaplatil. Takéto vystupovanie orgánu nemá vplyv na meritum rozhodnutia súdu členského štátu pôvodu, ktorý rozhodol o pohľadávke na výživnom.

51 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že:

– Nariadenie č. 4/2009 sa má vykladať v tom zmysle, že do jeho pôsobnosti, ako aj do medzinárodnej právomoci súdov členského štátu výkonu patrí návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia podaný povinným na zaplatenie pohľadávky na výživnom, ktorý smeruje proti výkonu rozhodnutia vydaného súdom členského štátu pôvodu a konštatujúceho túto pohľadávku, ktorá je úzko spojená s konaním o výkone rozhodnutia.

– Podľa článku 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 a príslušných ustanovení vnútroštátneho práva prináleží vnútroštátnemu súdu, ako súdu členského štátu výkonu, aby rozhodol o prípustnosti a dôvodnosti dôkazov predložených povinným na zaplatenie pohľadávky na výživnom s cieľom podporiť tvrdenie, podľa ktorého tento povinný svoj dlh z veľkej časti zaplatil.

O trovách

52 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (tretia komora) rozhodol takto:

Nariadenie Rady (ES) č. 4/2009 z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti sa má vykladať v tom zmysle, že do jeho pôsobnosti, ako aj do medzinárodnej právomoci súdov členského štátu výkonu patrí návrh na zastavenie núteného výkonu rozhodnutia podaný povinným na zaplatenie pohľadávky na výživnom, ktorý smeruje proti výkonu rozhodnutia vydaného súdom členského štátu pôvodu a konštatujúceho túto pohľadávku, ktorá je úzko spojená s konaním o výkone rozhodnutia.

Podľa článku 41 ods. 1 nariadenia č. 4/2009 a príslušných ustanovení vnútroštátneho práva prináleží vnútroštátnemu súdu, ako súdu členského štátu výkonu, aby rozhodol o prípustnosti a dôvodnosti dôkazov predložených povinným na zaplatenie pohľadávky na výživnom s cieľom podporiť tvrdenie, podľa ktorého tento povinný svoj dlh z veľkej časti zaplatil.

Podpisy